

**ESPURNES
BARROQUES**

MÚSICA I
EXPERIÈNCIES
AL TERRITORI
BARROC

San Ignacio de Loyola de Domenico Zipoli

LAS HESPÉRIDES

Diumenge 15 de maig del 2022, 17.30h.

Església del Sagrat Cor · Carrer de Casp, 27
BARCELONA

Valora'ns!

LA TEVA OPINIÓ ENS AJUDA A MILLORAR

Escaneja aquest codi QR
i valora els concerts
d'Espurnes Barroques!

Consulta la resta de programació
d'Espurnes Barroques a:

ESPURNESBARROQUES.CAT

PROGRAMA

DOMENICO ZIPOLI (1688 - 1726)

San Ignacio de Loyola

Primer acte

- *Simfonia*
- Ària (Javier): ¡Ay, ay, qué tormento!
- Ària (Ignacio): Oh, vida, ¡cuánto duras!
- Recitat (Ángel / Ignacio): Ignacio, ya no es tiempo
- Ària (Ignacio): Cuánto fui, soy y seré
- Recitat (Demonio): Ignacio, pues eres fuego
- Ària (Javier): Oh, ¡qué contento!
- Ària (Demonio): Cuando fulmina centellas
- Recitat (Ignacio): ¡Ah, pérfido!
- Recitat (Demonio / Javier): Oponerse de Cristo a la persona
- Trio (Ignacio / Javier / Demonio): Contra este tigre
- Recitat (Demonio / Ignacio / Javier): De mi Señor a vosotros enviado
- Ària (Demonio): Es el mayor monarca de la tierra
- Ària (Demonio): Que sigáis su bandera
- Recitat (Javier / Ignacio / Demonio): ¡Traidor, tú mismo te manifiestas!
- Trio (Ignacio / Javier / Demonio): Contra este tigre

Segon acte

- *Interludi*
- Ària (Ignacio): ¡Oh, Jesús, mi bienamado!
- Recitat (Javier): De tu fuego
- Ària (Ignacio): ¡Oh, Javier, esclarecido!
- Recitat (Javier / Ignacio): Dime, buen padre, ¿qué deseas?
- Ària (Ignacio): De Jesús propagarás
- Recitat i ària (Javier): Pasa ligera, oh, navecilla
- *Minuet*
- Recitat (Javier / Ignacio): Yo parto, Ignacio
- Duet (Javier / Ignacio): Ignacio, amado padre
- Epíleg i duet (Javier/Ignacio): Estas las banderas son

Durada musical: 55' sense pausa

SINOPSI ARGUMENTAL

A la primera escena, Ignasi de Loiola apareix demanant a Déu que el deslliuri del seu cos per poder-se reunir amb ell. En aquest instant, apareix el Dimoni disfressat de missatger, advertint a Ignasi que no és temps de plans ni de sospirs. Ignasi abandona el seu retir, doncs, però en descobrir l'engany, rebutja el Dimoni increpant-lo: “¡Huye tirano infiel! Apártate, Luzbel, con tus propuestas”. A banda d'aquesta prova, l'altre moment difícil per al sant és quan se sent cridat a enviar el seu germà de companyia Francesc Xavier cap a Orient, la qual cosa implica l'evangelització de l'orbe, però també la separació definitiva dels dos amics.

NOTES AL PROGRAMA

Espurnes Barroques organitza des del 2018 un festival que agermana música, patrimoni i gastronomia en diverses poblacions de la Catalunya Central. Enguany, amb el lema “Llum Barroca” no sols amplia el seu territori d'acció amb aquest concert a Barcelona, sinó que al llarg de 20 concerts commemora el 500 aniversari de l'estada de Sant Ignasi a Manresa, sumant-se així a les activitats que —sota el lema *Manresa 2022. La ciutat que (et) transforma*— promou l'ajuntament de la capital del Bages en col·laboració amb diverses entitats.

El concert d'avui té com a protagonista Sant Ignasi, amb una òpera barroca que porta el seu nom, interpretada en versió de concert pel grup de cambra canari Las Hespérides, especialitzat en la interpretació del repertori barroc amb criteris històrics. La podem escoltar en un marc incomparable i simbòlic: l'església del Sagrat Cor dels pares jesuïtes, que custodia, entre altres elements, l'espasa que sant Ignasi va deixar com a exvot al Monestir de Montserrat, el 1522, quan va emprendre la vida de pelegrí.

L'argument té un sentit i una finalitat principalment pedagògics, amb cinc personatges: Sant Ignasi, Sant Francesc Xavier, dos missatgers i el Dimoni, que, malgrat la seva seducció, no aconsegueix desviar els dos sants de la seva tasca evangelitzadora. En ser una obra escrita per a les missions, els rols acostumaven a ser representats per nens cantors, si bé avui els escoltarem en veus de soprano i contratenor.

La partitura, amb text en castellà, consta de dues parts (sis escenes en la primera i cinc en la segona), que van precedides respectivament per una simfonia i un interludi, i que s'articulen a través de la típica alternança de recitats i àries, que es complementen amb dos tríos a la primera part i dos duets a la segona. L'obra

fou escrita entre 1717 i 1726 pel jesuïta toscà Domenico Zipoli (1688-1726), amb alguns fragments que s'atribueixen al també jesuïta suís Martín Schmid (1694-1772). Fou descoberta a Chiquitos (Bolívia) just fa 50 anys, el 1972, i fou transcrita pel musicòleg Bernardo Illari.

Els dos compositors hi expressen perfectament el que es buscava en el naixement de l'òpera barroca, a la Itàlia a cavall dels segles *xvi* i *xviii*: un recitat cantat, o sigui un cant monofònic flexible i expressiu, acompanyat de dos violins i baix continu, en aquest cas confiant la realització harmònica a la tiorba (un cosina-germana del llaüt, emprada a Itàlia) sobre la línia del violoncel.

Domenico Zipoli fou organista a l'església de Gesù, a Roma, l'església "mare" de la Companyia de Jesús, que fou la primera que s'edificà per al nou orde fundat per Ignasi de Loiola i Francesc Xavier. Després de tenir diversos càrrecs musicals per Itàlia, Zipoli va passar per Sevilla, on ingressà al seminari dels jesuïtes l'1 de juliol de 1716 i, des de Cadis, el 5 d'abril de 1717, va marxar a les *reduccions* (missions) jesuítiques del Paraguai, Perú i Córdoba (a l'Argentina), on va desenvolupar una gran activitat musical. Les seves composicions, amb gran originalitat, esperit amable i una melodia ben articulada, tingueren gran èxit i s'estengueren per tot el territori sudamericà.

La descoberta d'aquesta òpera, juntament amb altres composicions de Zipoli –entre elles una missa dedicada també a Sant Ignasi– i una gran quantitat de partitures de música sacra d'autors europeus i indígenes escrites en els segles *xvii* i *xviii*, és un clar exemple de la connexió musical entre els territoris hispànics de les actuals Argentina, Uruguai, Paraguai, Bolívia i Perú, i els corrents hispanoitalians a través de les experiències evangelitzadores dels jesuïtes.

En aquelles missions, la música va ser un element important d'unió amb els indígenes, que captaren amb facilitat les obres dels compositors barrocs europeus (Bach, Vivaldi, Scarlatti...), tal com remarca el també músic i missioner jesuïta tirolès Antonio Sepp von Reinegg (1655-1733): «els indígenes eren músics per naturalesa, com si haguessin estat creats per a la música, aprenent a tocar amb sorprenent facilitat qualsevol instrument.»

Gaudim d'aquest concert que, sens dubte, ens transportarà a l'estètica de la música barroca que els jesuïtes van promoure en la seva evangelització per l'Amèrica llatina, i que forma un corpus musical sorprenent.

Glòria Ballús Casólviva

Doctora en Musicologia

FITXA ARTÍSTICA

San Ignacio de Loyola: Magdalena Padilla, soprano

San Francisco Javier: Isabel Álvarez, soprano

Demonio: Víctor Ramírez, contratenor

Las Hespérides:

Giovanni Déniz, Laura Díaz, violins

Diego Pérez, violoncel

Carlos Oramas, tiorba

L'ensemble Las Hespérides aplega l'experiència musical d'intèrprets que formen part d'alguns dels millors conjunts del país i d'Europa com La Chimera (Eduardo Egüez), Elyma (Gabriel Garrido) i la Capella Mediterranea (Leonardo García Alarcón). La intensa activitat musical que despleguen amb aquests conjunts proporciona als integrants de Las Hespérides una visió i un enfocament particulars de la música que, units a anys d'experiència treballant plegats, condueixen a un resultat natural i poc artificiosos que s'imposa com la base en comú de tots els seus projectes conjunts.

Magdalena Padilla, soprano

Neix a Las Palmas de Gran Canària, on estudia Cant i es diploma en Magisteri en l'especialitat d'Educació Musical. El 2004 es trasllada a Viena on treballa tècnica escènica amb el director R. Simma a la Künstlerische Volkshochschule i tècnica vocal amb les sopranos W. Zlateva i R. Bösch. L'any 2009 obté el títol superior de Cant històric amb màximes qualificacions a l'ESMUC, de Barcelona, amb el tenor L. Climent, rebent classes també de D. M. Sánchez, C. Mena, M. Espada, P. Memelsdorff, X. Díaz-Latorre, P. Estevan, A. Lawrence King, M. Figueres, M. Cristina Kiehr, P. Bertin, I. Rey, entre d'altres.

Ha col·laborat amb els grups Ensemble Clematis, Cappella Mediterranea, La Capella de Ministrers, La Caravaggia, Forma Antiqua, La Capella del Real de Las Palmas, La Bellemont i La Grande Chapelle, i ha participat en nombrosos cicles i festivals d'Espanya, d'Europa i d'Àsia, on amb Forma Antiqua ha estat de gira. Juntament amb Isabel Álvarez, dirigeix l'Ensemble Las Hespérides.

Entre les gravacions discogràfiques destaquen: *Canciones y villanescas de Francisco Guerrero* amb Musica Ficta (Enchiriadis, 2007), *Els viatges de Tirant lo Blanch* amb La Capella Ministrers (Licanus, 2010), *Et in terra pax de Rabassa* amb l'Orquesta Barroca de Sevilla (OBS Prometeo, 2010) i *Plaisir Sacré* amb La Bellemont (Itinerant Early, 2014). A nivell pedagògic, ha estat professora al Conservatori de Música de Las Palmas, al Conservatori Superior de Música de Canàries i en diversos centres de secundària.

Isabel Álvarez, soprano

Va realitzar la carrera de Musiktheater a la Folkwang-Hochschule d'Essen. En acabar, es va traslladar a Milà per estudiar *bel canto* amb C. Castellani, i va especialitzar-se amb L. Mewsen, M. van Altena, A. Kraus i E. Abad. Ha centrat la seva carrera concertística sobretot en l'àmbit operístic, actuant als escenaris del Teatro Baraccano (Bologna), Vittorio Emanuele (Messina), Teatro alla Scala (Milà), l'Auditorio Nacional (Madrid), Concertgebouw (Amsterdam), Châtelet (París), Konzerthaus (Viena), etc.

Ha gravat i estrenat diverses obres, i ha actuat amb alguns dels més prestigiosos grups de música antiga, sota les batutes de Jordi Savall, Pierre Dervaux, José Ramón Encinar, Michel Plasson, Emilio Moreno o Fabio Biondi, entre d'altres.

En el camp de la docència, va fundar i dirigir l'Escuela de Canto para solistas del Orfeón Donostiarra, fou professora a l'Escola Oficial d'Actors del Govern Basc (Antzerti), al Conservatori Municipal de Vitòria i a la Federació de Cors del País Basc. Actualment és professora de cant al Conservatori de Las Palmas.

Dirigeix l'ensemble Magios i és cofundadora de la Capella Peñaflorida i la Capella del Real de Las Palmas, i ha participat en més d'una trentena d'enregistraments.

Víctor Ramírez-Acosta, contratenor

Neix a Las Palmas de Gran Canària, on desenvolupa tota la seva etapa formativa de la mà dels professors de cant M. Guerra i F. Naranjo.

L'any 2013 funda el cor Subit Koral, amb el qual desenvolupa una llarga producció concertística per l'arxipèlag canari i la península. Ha rebut classes de cant de les sopranos M. Padilla, J. Pezoa, E. Juárez, B. Musa i I. Álvarez, així com de la repertorista J. Masocchi i de direcció coral amb L. Gábor, S. Mathias, M. A. Da Silva i F. Malvar Ruiz. Completa els seus estudis de direcció a la Universitat Alfonso X El Sabio, rebent classes dels mestres M. Romea i A. Salado.

L'abril de 2019 és nomenat President de la Federació Coral de Canàries, i al setembre del 2021 assumeix la direcció del Cor femení AriettaSK. Actualment compagina la seva carrera concertística amb la docència al Conservatori Professional de Música de Las Palmas i al Conservatori Superior de Música de Canàries.

TAST

El Rosal: www.elrosal.cat

Fundació Casa Dalmaes: www.casadalmases.org

Amb el suport de:

Amb la col·laboració de:

Amb l'ajut de:

Jordi Vilar Materials Bioconstructius · Farmàcia Planas · Gestoria Mas · Alapont · AGECE · Tèxtil Olius · Òptica Jané · Remsa, SL Vidres Solsona · La Farga del Solsonès · Cardona Motors · Tallers Ballús · Koobin · Knauf · Constructora del Cardoner Excavacions Cots Codina · Constructora de Solsona · Fruits Taribó · Mengem Bages · Dasler, S. A · Farmàcia Òptica Casas Oli Migjorn · Espar Sala · perecuadrench / arquitectura · Picó Gràfics · Tegecom · Ganivets Pallarès · La Mare Cultural El Monegal · Hotel Sant Roc · Allotjaments rurals l'Era d'en Bella · Hotel Bremon · Urbi Apartments · El Miracle Apartments La Garriga de Castelladral · Ca la Rosita · ACEM · Conservatori Música Manresa · Assoc. Joan Carles i Amat · Assoc. Riubrogent Antiga Casa Magí · Assoc. Amics de Vergós Guerrejat · Assoc. Amics de Coaner · Amics de l'Orgue de St. Llorenç de Morunys

Productors:

Forn de Cabrianes · Cerveses La Pirata · Forn de pa Camps · Ca la Roseta · Forn Jorba · Celler Roc Falcon · Masia Tonicoll Casa Cavallera, Agroturisme i Agricultura ecològica · Restaurant El Cigronet · Xocolates Oro Vivo · Fleca de la Font · Pastoret Casa Dalmases · Xocolates Aynousé · Celler Collbaix · El Molí · Porc de Palou · Joviat · Oller del Mas · Aviram Maria · Cal Rosal Restaurant Molí de Boixeda · Parc de les Olors de Claret · Restaurant Casal de Castelltallat · Cafès Gener · Biolord Formatgeria Valette · Patisserie Fidel · Oli Migjorn · Un pam de terra · Mel de Sant Guim · Comunitat boliviana d'Igualada Gebrat · Gelats i sorbets ecològics · Celler Grau i Grau · Restaurant Can Patoi · Selecte Wine Store · Celler El Miracle Formatgeria El Miracle · Restaurant El Miracle · Mel de Su · Comalats · Formatges Veciana · L'Antic Forn

Mitjans col·laboradors:

